

Siegbert Tarrasch v Encyklopedickém slovníku (hlavní redaktor A. Karpov)

„Sovětskaja enciklopedija“ Moskva, 1990

TARRASCH Siegbert (5.3.1862, Breslau, nyní Vratislav, - 17.2.1934, Mnichov), německý šachista; velmistr, kandidát na světové prvenství koncem 19. – počátku 20. století. Šachový teoretik a literát, redaktor-vydavatel (od 1932) časopisu „Tarraschs Schachzeitung“. Lékař.

Šachy ho zaujaly na gymnáziu. Mistrem se stal v roce 1883, když vyhrál v Norimberku vedlejší turnaj 3. kongresu Německého šachového svazu. Potom úspěšně vystoupil také v hlavních turnajích kongresu: Hamburk (1885) – 2.-6.; Frankfurt nad Mohanem (1887) – 5.-6.

„Dr. Tarrasch je vycházející hvězda, která se brzy stane hvězdou první velikosti ...“ (W. Steinitz). Po vítězství na turnaji v Norimberku (1888) Tarrasch patřil mezi nejsilnější německé mistry a série prvních cen v reprezentativních mezinárodních turnajích (Vratislav, 1889; Manchester, 1890; Drážďany, 1892; Lipsko, 1894) jej učinila prvním šachistou Německa, kandidátem na světové prvenství. Tarraschovo jméno stále častěji figurovalo vedle Steinitzova jména. „Tarrasch, - přiznával Steinitz, - je možná největší šachový génius, jaký kdy vůbec existoval.“ Nicméně, nabídku Havanského šachového klubu na uspořádání zápasu se Steinitzem Tatrách odmítl. Výzvu na zápas ze strany Em. Laskera, který získal řadu vítězství nad nejlepšími anglickými mistry, Tarrasch také odmítl. Současně s tím Tarrasch poslal výzvu M. Čigorinovi: zápas v Petrohradě (1893) skončil po úporném boji remízou (+9, -9, =4; viz *Tarrasch – Čigorin zápas*). Poté vyhrál Tarrasch zápas s K. Walbrodtem (1894) – 7,5:0,5.

Na turnaji v Hastingsu (1895), jehož se zúčastnili nejsilnější šachisté světa, obsadil Tarrasch 4. místo. V následujících turnajích dosáhl Tarrasch opět velkých úspěchů: Vídeň (1898) – 1.-2. (vyhrál dodatečný zápas s Pillsburym +2, -1, =1); Norimberk (1896) – 3.-4.; Monte Carlo (1903) – 1.; Ostende (1905) – 2.-3., 1907 – 1. (11. a poslední 1. cena v Tarraschově šachové kariéře).

V roce 1905 Tarrasch, když rozdrtil v zápase F. Marshalla (+8, -1, =8), učinil pokus zorganizovat svůj zápas o mistra světa s Laserem: „Není pochyb, - prohlásil, - že pro mě bylo mnohem obtížnější porazit mladého Marshalla, než Lasker přestárlého Steinitze.

Jsem připraven za vhodných podmínek sehrát zápas s Laserem.“ Uskutečněný zápas (1908) přinesl přesvědčivou výhru mistra světa (+8, -3, =5); viz *Lasker – Tarrasch zápas*), i když v jednotlivých partiích Tarrasch předváděl vysokou kvalitu hry.

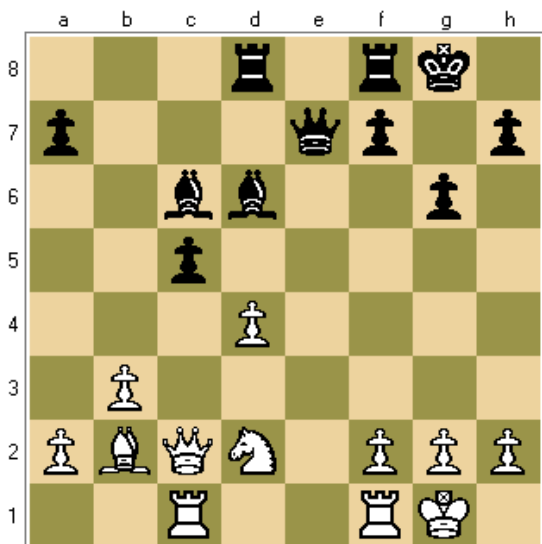
Lasker – Tarrasch (3. partie zápasu, Dusseldorf, 1908):

1. e4 e5 2. Jf3 Jc6 3. Sb5 a6 4. Sa4 Jf6 5. O-O Se7 6. Ve1 b5 7. Sb3 d6 8. c3 Ja5 9. Sc2 c5 10. d4 Dc7 11. Jbd2 Jc6 12. h3 O-O 13. Jf1 cxd4 14. cxd4 Jxd4 15. Jxd4 exd4 16. Jg3 Jd7 17. Sb3 Db6 18. Jf5 Sf6 19. Sf4 Je5 20. Sd5 Va7 21. Db3 Vc7 22. g4 g6 23. Jh6+ Kg7 24. g5 Sd8 25. Dg3 f6 26. Jf5+ Kh8 27. Jh4 fxg5 28. Sxg5 Sxg5 29. Dxg5 d3 30. Kh1 Vc2 31. Ve3 Vxf2 32. Jg2 d2 33. Vg1 Vc1 34. De7 Vxg1+ 35. Kxg1 d1D+ 36. Kxf2 Df3+ 37. Ke1 Da5+ 38. Vc3 Sxh3 39. Dxd6 Daxc3+ 40. bxc3 Dxc3+ 41. Ke2 Dc2+ 42. Ke3 Dd3+ 43. Kf4 g5+ 44. Kxg5 Jf7+ 0-1

V roce 1914 se Tarrasch přestěhoval z Norimberku do Mnichova, kde žil do konce života. V letech 1910-28 se ještě účastnil ve 21 turnajích, vedl družstvo Německa na 1. olympiádě (1927), sehrál hodně velkolepých partií. V tomto období sehrál remízový zápas s K. Schlechterem (1911; +3, -3, =10), snadno porazil J. Miesese (1916; +7, -2, =4), ale prohrál sérii partií s Laserem (1918; +0, -5, =1). Nejlepší turnajové výsledky v letech 1910-20: San Sebastian (1912) – 4.; Vroclav (1912) – 4.-5.; Petrohrad (1914) – 4. Poměrně úspěšně vystoupil na turnajích ve Vídni (1922) – 4.-6., a Semmering (1926) – 6.-7.

Partie A. Nimcovič – Tarrasch (Petrohrad, 1914) se stala čítankovou:

1. d4 d5 2. Jf3 c5 3. c4 e6 4. e3 Jf6 5. Sd3 Jc6 6. O-O Sd6 7. b3 O-O 8. Sb2 b6 9. Jbd2 Sb7 10. Vc1 De7 11. cxd5 11... exd5 12. Jh4 g6 13. Jhf3 Vad8 14. dxc5 bxc5 15. Sb5 Je4 16. Sxc6 Sxc6 17. Dc2 Jxd2 18. Jxd2 d4 19. exd4 (viz diagram) 19. ...Sxh2+ 20. Kxh2 Dh4+ 21. Kg1 Sxg2 22. f3 Vfe8 23. Je4 Dh1+ 24. Kf2 Sxf1 25. d5 f5 26. Dc3 Dg2+ 27. Ke3 Vxe4+ 28. fxe4 f4+ 29. Kxf4 Vf8+ 30. Ke5 Dh2+ 31. Ke6 Ve8+ 32. Kd7 Sb5#

Hluboký stratég a známý teoretik Tarrasch se právem považuje za Steinitzova pokračovatele. Nejenom že zcela zvládl Steinitzovo učení, ale také jej tvůrčím způsobem rozvinul, konkretizoval mnoho jeho pouček; u Tarrascových následníků dostala poziční hra konečné vyjádření: „Tarrasch poprvé dodal šachové teorii vědeckou formu“ (R. Réti). Dokázal vyjádřit jednostrannost řady Steinitzových myšlenek (např. o potencionální síle stísněných pozic, které ale nemají slabiny), byl přesvědčeným příznivcem aktivní strategie. Svými analýzami Tarrasch obohatil teorii mnoha zahájení; zvláště hodnotné je jeho bádání ve španělské hře a dámském gambitu. Na rozdíl od Steinitze si Tarrasch cenil svobodnou figurovou hru výše, než možnost vést obléhání izolovaných pěšců. Významný je jeho přínos v teorii koncovek.

Tarrasch byl vychovatelem několika pokolení šachistů. Své rady uváděl v komentářích k partiím, nezřídka ve formě aforismů („jezdec na kraji šachovnice stojí špatně“, „kdo má střelce, tomu patří budoucnost“ atd.), které měly především učební charakter a byly adresovány nikoliv mistrům, ale šachistům amatérům. Nadměrná zaujatost ke zobecňování, přímočarost názorů, odporujícím jeho chápání šachu (k některým novým myšlenkám, např. *hypermodernismu*, se stavěl odmítavě), byly příčinou odcizení mezi Tarraschem a řadou mistrů mladšího pokolení. Bez ohledu na ortodoxnost jednotlivých tvrzení šachového světového názoru Tarrasche, jsou jeho přínosy pro šachové umění, principy a ideje aktuální i pro současný šach.

- Derihudert Schachpartien, 2. Aufl., Leipzig, 1909; Der gegenwartige Stand der wichtigsten Eroffnungen ..., Berlin, 1919; Das Schachspiel, Berlin, 1947; do ruštiny přeloženo: Obrana dámského ambitu, L., 1925; Moderní šachová partie, L., 1926; Co musí každý vědět o střední hře, L.-M., 1932; 300 šach. Partií, M., 1988
- Nejštadt, S. Tarrasch, Moskva, 1983; Reinfeld, Tarrasch's best games of chess, L., 1947; Brinckmann, S. Tarrasch Lehrmeister der Schachwelt, Berlin, 1963.

